

ಫಾಟ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗೂ ಕೀಟಗಳ ಬಾಧೆ

ಸುಮಂಗಲಾ ಈ. ನಾಲ್ವರ್ ಮತ್ತು ಶಿವಲೀಲಾ ಐ. ಉಳ್ಳಾಡಿ

ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ

☎: ೮೧೫೨೮ ೩೨೬೬೨

ಮಿಂಚಂಚೆ: sumangala.nalwar@gmail.com

ಖಾರಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಕೀಟಗಳ ಬಾಧೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗಲೂ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆಯತ್ತ ಸೂಕ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸುವುದರ ಅಗತ್ಯವೇನು? ಕೀಟಗಳ ಹತೋಟಿ ಹೇಗೆ? ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶ ಅನೇಕ ಮಸಾಲೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಬಾರ ಬೆಳೆಗಳ ತವರು. ಪ್ರಮುಖ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಜನಪ್ರಿಯ ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಶರೀರ ಪೋಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎ ಮತ್ತು ಸಿ ಅನ್ನಾಂಗಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಸೇರಿ ಅಮೆರಿಕ, ಸ್ಪೇನ್, ರುಮಾನಿಯಾ, ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೇಶದ ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಣ್ಣು: ನೀರು ಬಸಿದು ಹೋಗುವಂತಹ ಫಲವತ್ತಾದ ಗೋಡುಮಣ್ಣು ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಉತ್ತಮ ರಸಸಾರ ೫.೬-೬.೮ ಇರುವ ಮರಳು, ಮಿಶ್ರಿತ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಗೋಡು ಮಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ: ಮುಷ್ಕಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಮೇ-ಜೂನ್ ತಿಂಗಳು ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಲು

ಅಕ್ಟೋಬರ್-ನವೆಂಬರ್ ಹಾಗೂ ಜನವರಿ - ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳುಗಳು ಸರಿಯಾದ ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ.

ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ)	ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆ	ಮುಷ್ಕಿ ಬೆಳೆ
ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ (ಗ್ರಾಂ)	೧೨೫೦	೧೨೫೦
ತಿಪ್ಪೆಗೊಬ್ಬರ (ಟನ್)	೨೫	೨೫
ಸಾರಜನಕ (ಕಿ.ಗ್ರಾಂ)	೧೫೦	೧೦೦
ರಂಜಕ (ಕಿ.ಗ್ರಾಂ)	೭೫	೫೦
ಪೋಟಾಷ್ (ಕಿ.ಗ್ರಾಂ)	೭೫	೫೦

ತಳಿಗಳು

ಬ್ಯಾಡಗಿಕಾಯಿ: ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಡಗಿ ಕಡ್ಡಿ, ಬ್ಯಾಡಗಿ ಡಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ದ್ಯಾವನೂರು ಎಂಬ ತಳಿಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಈ ತಳಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಒಣಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

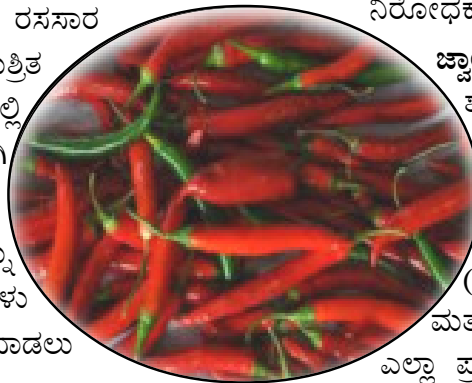
ಸಂಕೇಶ್ವರ: ಈ ತಳಿಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚು ಖಾರದ ಅಂಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಚಿಂಚೋಳಿ: ಗಿಡಗಳು ಪೊದೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಖಾರದ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜಿ.ಪಿ: ಅಚ್ಚುಕೆಂಪಾದ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ರೋಗ ಮತ್ತು ಕೀಟ ನಿರೋಧಕ ತಳಿ.

ಜ್ವಾಲಾ: ಮುಟ್ಟುರು ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ತಳಿಯಾಗಿದೆ.

ಇತರ ತಳಿಗಳಾದ ಮೈಸೂರು (ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಳೆ), ಗೌರಿ ಬಿದನೂರು (ಗಿಡ್ಡ), ಎನ್.ಪಿ-೪೬, ಪೂಸಾ ಜ್ವಾಲಾ ಮತ್ತು ಅರ್ಕಾ ಲೋಹಿತ್ ಇವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ಕೀಟಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ

ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೧ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಕೀಟಗಳು ಮತ್ತು ೨ ಜಾತಿಯ ಜೇಡರ ನುಶಿಗಳು ಬೆಳೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೀಟಗಳೆಂದರೆ ಥ್ರಿಪ್ಸ್, ಹೇನು, ಜೇಡ ನುಸಿ, ಕಾಯಿ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳು ಮತ್ತು ಕಾಂಡ ಕತ್ತರಿಸುವ ಹುಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಥ್ರಿಪ್ಸ್

ಬೆಳೆಯ ಯಾವುದೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಕೀಟಗಳು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಹಳದಿ ಅಥವಾ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಯದ ಮತ್ತು ಮರಿ ಕೀಟಗಳು ಎಲೆಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿ ರಸ ಹೀರುವುದರಿಂದ ಎಲೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟು ರೋಗ ಅಥವಾ ಚಂಡಿ ರೋಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಗಿಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡು, ಹೂ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಗಳು ಉದುರುತ್ತವೆ. ಹಾವಳಿಯು ತೀವ್ರವಾದಾಗ ಗಿಡವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ರೋಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ವೈರಸ್‌ನ್ನು ಹರಡುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

೧. ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ೩ ವಾರಗಳ ನಂತರ ೧.೭ ಮಿ.ಲೀ. ಡೈಮಿಥೋಯೇಟ್ ೩೦ ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ ೦.೫ ಮಿ.ಲೀ. ಪಾಸ್ಕಾಮಿಡಾನ್ ೮೫ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಎಸ್.ಪಿ. ಅಥವಾ ೧ ಮಿ.ಲೀ., ಮಿಥೈಲ್ ಪ್ಯಾರಾಥಿಯಾನ್ ೫೦ ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ ೧ ಗ್ರಾಂ ಅಸಿಫೇಟ್ ೭೫ ಎಸ್. ಪಿ. ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.
೨. ನಾಟಿ ಮಾಡಿ ೨ ಮತ್ತು ೫ ವಾರಗಳ ನಂತರ ಇದೇ ಸಿಂಪರಣೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೇನು

ಪ್ರಾಯದ ಕೀಟ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಕೀಟ ಎರಡೂ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿ ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಎಲೆಗಳು ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುರಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಕೀಟಗಳಿಂದ ಸ್ವವಿಸುವ ದ್ರವವು ಬೆಳೆಯ ಕುಡಿ ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿ ನಂತರ ಕಾಡಿಗೆ ರೋಗ ಬೆಳೆಯಲು ಆಸ್ಪದ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬಿಳಿನೋಣದ ರಸ ಹೀರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮೆಣಸಿನ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಮೊಸಾಯಿಕ್ ನಂಜುರೋಗ ಹರಡಬಹುದು. ರಸ ಹೀರುವುದರ ಪರಿಣಾಮ ಹೂ, ಮೊಗ್ಗು ಮತ್ತು ಮಿಡಿಕಾಯಿಗಳು ಉದುರುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

ಥ್ರಿಪ್ಸ್ ನಿರ್ವಹಣೆಯೇ ಇದಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಜೇಡ ನುಸಿ

ಮರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ನುಸಿಗಳು ಎಲೆಗಳ ಕೆಳಗಿದ್ದು ರಸ ಹೀರುವುದರಿಂದ ಎಲೆಗಳು ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುರಾಗಿ ಎಲೆಗಳ ದೇಹಗಳು ಉದ್ದಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಮುಟ್ಟುರು ರೋಗವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ವೈರಾಣುವನ್ನು ಸಹ ಹರಡುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ ೭ ಹಾಗೂ ೧೧ ವಾರಗಳ ನಂತರ ಬೆಳೆಯನ್ನು ೨.೫ ಮಿ. ಲೀ. ಡೈಕೋಫಾಲ್ ಅಥವಾ ೧.೩ ಮಿ. ಲೀ. ಬೈಪೆನ್‌ಥ್ರಿನ್ ೧೦ ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ ೦.೫ ಮಿ.ಲೀ. ಪೆನ್‌ಪೊಪೆಥ್ರಿನ್ ೩೦ ಇ.ಸಿ. ೨.೦ ಮಿ. ಲೀ. ಫೆನಿಜಕ್ಲಿನ್ ೧೦ ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ ೨ ಗ್ರಾಂ ಕ್ಲಿನೋಮೆಥೋಯೇಟ್ ಅಥವಾ ೩.೨ ಪ್ರೊಪಾರ್‌ಗೈಟ್ ಅಥವಾ ೩ ಗ್ರಾಂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗುವ ಗಂಧಕ ಅಥವಾ ೩.೫ ಗ್ರಾಂ ಅಪೆಕ್ಲೋರೈಟ್‌ನ್ನು ೧ ಲೀ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ೬೨೫ ಲೀ. ಸಿಂಪರಣಾ ದ್ರಾವಣ ಬಳಸಬೇಕು. ನೀರಾವರಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ೧೪ ಹಾಗೂ ೧೭ ವಾರಗಳ ನಂತರ ಮೈಟ್ ನುಸಿ ಹತೋಟಿಗಾಗಿ ೦.೫೫ ಮಿ. ಲೀ ಮಿಲ್ಬೆಮೆಕ್ಸ್‌ ೧.೦ ಇ. ಸಿ. ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಬೆಳೆಗೆ ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಟ್ಟುರು ರೋಗದ ಬಾಧೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಶೇ. ೦.೫ ರ ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳಿ + ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ + ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಕಷಾಯವನ್ನು ಬೇವು ಜನ್ಯ ಕೀಟನಾಶಕದೊಂದಿಗೆ ೨.೫ ಮಿ.ಲೀ. ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾಯಿ ಕೊರೆಯುವ ಕೀಟಗಳು

ಕಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಕೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜಾತಿಯ ಕೀಟಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಲಿಕೋವರ್ಪಾ, ಸ್ಪೊಡೋಪ್ಟರಾಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ವಂಸಕಾರಿ ಕೀಟಗಳಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಕಾಯಿ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳು (ಹೆಲಿಕೋವರ್ಪಾ)

ಮರಿಹುಳು ಕಾಯಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೊಟ್ಟಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊರೆದು ಒಳಸೇರಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಕಾಯಿಗಳು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಕೊಳೆತು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕಾಯಿಕೊರೆಯುವ ಕೀಟದ ಹತೋಟಿಗೆ ೦.೭೫ ಮಿ.ಲೀ. ನವಲುರಾನ್ ೧೦ ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ ೧.೦ ಗ್ರಾಂ ಥಯೋಡಿಕ್ಯಾಬ್ ೭೫ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಅಥವಾ ೪ ಗ್ರಾಂ ಕಾರ್ಬರಿಲ್ ೫೦ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಪ್ರತಿ ಲೀ. ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ಈ ಕೀಟದ ಹತೋಟಿಗೆ ರಸಾಯನಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬದಲು ಶೇ. ೫ರ ಬೇವಿನ ಬೀಜದ ಕಷಾಯವನ್ನು ೭ ಹಾಗೂ ೧೧ ವಾರಗಳ ನಂತರ ಅಥವಾ ಶೇ. ೫ರ ಬೇವಿನ ಬೀಜದ ಕಷಾಯವನ್ನು ೭ ವಾರಗಳ ನಂತರ

(ಆಧಾರ: ಸುಧಾರಿತ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು, (೨೦೧೩) ಕೃಷಿವಿ., ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು)

ಮತ್ತು ಎನ್.ಪಿ.ವಿ.ಯನ್ನು (೨೫೦ ಎಲ್.ಇ) ೧೧ ವಾರಗಳ ನಂತರ ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಕಾಂಡ ಕತ್ತರಿಸುವ ಕೀಟಗಳು

ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಪತಂಗಗಳು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ತತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಇಡುತ್ತವೆ. ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಮರಿಕೀಟಗಳು ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ರಾತ್ರಿಹೊತ್ತು ಹೊರಬಂದು ಮೆಣಸಿನ ಗಿಡದ ಕಾಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತಿನ್ನುವವು. ಇದರಿಂದ ಸಸಿಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಒಣಗುವವು. ಕೀಡಗಳು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

ಈ ಕೀಟಗಳ ಹತೋಟಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ೨ ಮಿ.ಲೀ. ಕ್ಲೋರ್‌ಪೈರಿಫಾಸ್ ೨೦ ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ ೨ ಮಿ.ಲೀ. ಕ್ಲಿನಾಲ್‌ಫಾಸ್ ೨೫ ಇ.ಸಿ. ಬೆರೆಸಿ ಗಿಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಕಬೇಕು.

ಕೊಯ್ಲು ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ: ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ ೪೦ - ೫೦ ದಿವಸಗಳ ನಂತರ ಹಸಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ೭೦-೮೦ ದಿವಸಗಳ ನಂತರ ಒಣ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಕೃಷಿಕರ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಸುಧಾರಿತ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು

ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆ? ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಲಾಭವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ? ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅರಿಯಬೇಕೆ? ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಓದಲೇಬೇಕಾದ ಪುಸ್ತಕ 'ಸುಧಾರಿತ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು'.

ಸುಧಾರಿತ ಪಶುಪಾಲನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು

ಪಶುಪಾಲನೆಯು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳೇನು? ಹೈನುದನಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಕ್ರಮಗಳು ಯಾವವು? ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರ 'ಸುಧಾರಿತ ಪಶುಪಾಲನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಕಟಣಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ. ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ: ೦೮೩೬- ೨೭೪೮೭೪೮

ವಿಶೇಷ ಸೂಚನೆ: ೨೦೧೪ ರ ಕೃಷಿಮೇಳದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಮಾರಾಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು